

Hållbarhets- och
Ägarstyrnings-
rapport

2017

Långsiktighet och hållbarhet

AP4 anser att ett hållbarhetsperspektiv är en förutsättning för långsiktig framgångsrik förvaltning. Därför integrerar AP4 hållbarhet med fokus på Klimat & miljö och Ägarstyrning i investeringsprocesserna. I denna Hållbarhets- och ägarstyrningsrapport beskriver vi vårt arbete med detta.

AP4 stöder Task Force on Climate-related Financial Disclosure (TCFD) arbete för att klimatrelaterad redovisning ska vara publik, transparent och enhetlig. AP4:s arbete med att hantera risker och möjligheter förknippade med klimätförändringen och omställningen till ett lågfossilt samhälle beskrivs i vår Klimatrapport, enligt TCFD:s rekommendationer, vilken även är en bilaga till denna rapport.

AP4:s uppdrag är att bidra till ekonomisk trygghet för dagens och morgondagens pensionärer genom att förvalta en del av det allmänna pensionssystemets buffertkapital. AP4:s långsiktiga perspektiv, ansvarstagande som ägare och stora engagemang för hållbarhet skapar möjligheter för hög avkastning till låg kostnad. På så sätt bidrar AP4 till tryggare pensioner.

Innehåll

VD-ord	4
Hållbarhetsanalys en förutsättning	5
AP4:s hållbarhetsramverk och ny hållbarhetspolicy	6
FN:s hållbarhetsmål är en del av AP4:s ramverk	8
AP4 och FN:s hållbarhetsmål	9
Mål för Klimat & miljö	10
Klimat & miljö - ett fokusområde	11
AP-fondernas koldioxidavtryck	12
Ägare påverkar bolag till förbättringar	14
Mål för Ägarstyrning	15
Ägararbete under 2017	16
Aktiv ägarstyrning i Japan- intervju	18
AP4 investerar inte i tobak	19
AP-fondernas etikråd för dialog och påverkan	20
Dialog med intressenter och transparens	22
Investerarsamarbeten och branschorganisationer	23

Rapporten summerar arbetet med hållbarhet och ägarstyrning i Fjärde AP-fondens (AP4) förvaltning under 2017. Rapporten kompletterar AP4:s årsredovisning och Etikrådets årsrapport och tillsammans beskriver dessa rapporter det arbete som AP4 bedriver. Rapporterna finns att läsa och ladda ned på www.ap4.se.

Global Reporting Initiative (GRI) publicerar internationella riktlinjer för hållbarhetsredovisning som används av bolag och organisationer världen över. AP4 rapporterar så långt som möjligt i enlighet med GRI:s version G4 nivå "Core" och det branschspecifika tillägget Finansiella tjänster. AP4:s GRI-redovisning är inte granskad av tredje part och presenteras på www.ap4.se.

VD-ord

Utvecklingen inom hållbarhet går mycket fort inom investerarkollektivet, i företagssektorn såväl som i det politiska systemet. Det blir därmed allt mer betydelsefullt att analysera och förstå de globala hållbarhetsutmaningarna och de implikationer de för med sig. Av dessa skäl har vi på AP4 under 2017 utvecklat en ny hållbarhetspolicy som tar ett helhetsgrepp på hållbarhet, med Klimat & miljö samt Ägarstyrning som våra speciella fokusområden.

Den nya hållbarhetspolicyn breddar och fördjupar integreringen av hållbarhet i AP4:s arbete så att det blir ett naturligt inslag i alla våra investeringsprocesser. Vi arbetar även med att vidareutveckla våra strategier för att minska koldioxidavtrycket i våra investeringar samt att vidga dem till att omfatta en bredare definition av resurseffektivitet. Vid sidan av arbetet med att minska klimat- och miljöriskerna i vår portfölj avser vi framöver ägna mer fokus och kraft till att identifiera dedikerade investeringar som gynnas av starka hållbarhetstrender och därmed kan ge god långsiktig avkastning. För långsiktiga investerare som AP4 är det en nödvändighet såväl som ett ansvar att både hantera risker och ta tillvara på möjligheter förenade med omställningen till en hållbar värld.

I det internationella investerarkollektivet var AP4 tidiga med att dra slutsatsen att miljö- och klimatutmaningarna långsiktigt kommer ha stor inverkan på investeringars avkastningsmöjligheter och risk. Redan 2012 började vi att utveckla och investera enligt lågkoldioxidstrategier. AP4 var även tidigt en betydande investerare i gröna obligationer och har därefter aktivt stöttat utvecklandet av denna marknad.

Helt avgörande kommer dock vara politiska beslutfattareshörmåga och beslutskraft att skapa breda internationella överenskomelser och regelverk, som till exempel relevant prissättning på koldioxidutsläpp, för att styra mot en mer hållbar utveckling. I själva verket bygger investerarens bedömningar av både risker och möjligheter på en förväntan att det politiska systemet förmår att ta sitt ansvar.

AP4 har en lång tradition av att ägna mycket fokus och kraft till ägarstyrning. Jag vill påstå att vi är en pionjär inom området. Redan 1986 upprättade vi vår första ägarpolicy. Detta var den första ägarpolicy i Sverige, och också mycket tidigt i ett internationellt perspektiv. AP4 var också en nyckelaktör då Sveriges första valberedning bildades (Volvo 1993), och var även med och bildade Institutionella ägares förening (IÄF). IÄF är en av huvudmännen för Kollegiet för svensk bolagsstyrning som varit central för den svenska modellen för självreglering och för främjandet av en väl fungerande aktiemarknad.

Idag är aktiv ägarstyrning AP4:s viktigaste verktyg för påverkan och interaktion med de bolag i vilka vi äger aktier. Vi utvecklar ständigt vårt angreppssätt för att kontinuerligt leva upp till vår ambition att vara en ansvarsfull och värdeskapande ägare som har en nära och relevant dialog med bolagens styrelser och företagsledningar. För att exemplifiera vårt aktiva ägarstyrningsarbete kan jag nämna att AP4 inför nästa års stämhosäsong är aktiva i 31 valberedningar och att vi under 2017 röstade på 73 svenska bolagsstämmor och på 896 stämmor internationellt.

Niklas Ekvall
VD

Hållbarhetsanalys en förutsättning

Hållbarhet påverkar oss och vår värld. Att integrera hållbarhetsaspekter i investeringarna anser AP4 är en förutsättning för att kunna skapa hög hållbar avkastning över tid.

Kan alltid göras lite bättre

Integration av hållbarhetsaspekter i förvaltningen för att säkerställa att hållbarhet är en del av investeringsanalysen och besluten är ett viktigt och nödvändigt arbete för en långsiktig pensionsförvaltare. AP4 har arbetat med hållbarhet under många år. Det är ett arbete som ständigt utvecklas och som alltid kan göras lite bättre. Under 2017 har förvaltningen bedrivit ett betydande utvecklingsarbete av hur AP4 integrerar hållbarhet i de olika investeringsprocesserna.

Hållbarhet i fokus

Under året har flera projekt syftat till att än mer strukturerat och systematiskt integrera hållbarhetsaspekter i den löpande förvaltningen av tillgångarna. AP4 har bland annat:

- arbetat fram och antagit en hållbarhetspolicy. Den fungerar som gemensamt ramverk och stöd vid integration av hållbarhet i förvaltningen. FN:s Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen ingår i AP4:s ramverk för integration av hållbarhet i förvaltningen.
- fastställt att AP4 arbetar med två fokusområden inom hållbarhet – Klimat & miljö och Ägarstyrning – för vilka övergripande externa mål fastställs.
- inom ramen för fokusområde Klimat & miljö bedrivit utvecklingsarbete av investeringsstrategier inom förvaltningen av globala aktier.
- identifierat och arbetat med att fördjupa integrationen av hållbarhetsaspekter inom respektive tillgångsslag och förvaltningsstrategi.
- påbörjat arbetet med scenarioanalys av klimatrelaterade risker och möjligheter av AP4:s tillgångar.

Ägarinitiativ i samarbete

AP4 deltar i globala samarbeten och ägarinitiativ inom en rad olika områden för att främja ökad hållbarhet globalt. Ägarinitiativ rör många olika hållbarhetsaspekter som till exempel att uppmana bolag att avstå från negativ klimatlobbying, att börser globalt ska tillämpa riktlinjer för hållbarhetsrapportering, att oljebolag ska arbeta för att minska sin verksamhets negativa miljöpåverkan och initiativ som rör bland annat jämställdhet och mänskliga rättigheter.

AP-fondernas etikråd – framgångsrikt samarbete

AP1-AP4 samarbetar inom det gemensamma AP-fondernas etikråd för att påverka utländska bolag till förbättringar inom hållbarhet. Det löpande arbetet omfattar förebyggande och reaktiva dialoger med utländska bolag, cirka 200 dialoger årligen, samt branschprojekt, internationella samarbeten och initiativ. Läs mer om AP-fondernas etikråd på sidan 20.

Samordning av redovisningen av avtryck

AP4 och övriga AP-fonder mäter och redovisar årligen investeringarnas klimatutsläpp. Det är en del i ett bredare klimatarbete. Koldioxidavtryck ger viktig kunskap, men det har som mått också begränsningar. AP-fonderna har en Samverkansgrupp med representanter från varje AP-fond för att samordna och följa utvecklingen kring klimatredovisning. AP4:s koldioxidavtryck över tid redovisas i tabell på www.ap4.se och i tabell på sidan 13.

AP4:s hållbarhetsramverk och ny hållbarhetspolicy

Hållbarhet ingår som en viktig investeringsövertygelse i AP4:s investeringsfilosofi och vägleder vårt arbete med hållbarhet i förvaltningen.

AP4:s övergripande målsättning är att hållbarhet ska vara en integrerad del av samtliga interna investeringsprocesser. Det krävs för att över tid säkerställa en väl avvägd och kontrollerad risk samt för att kunna uppnå en hög avkastning. AP4 har ett brett hållbarhetsperspektiv i sin förvaltning, där väsentliga hållbarhetsaspekter inom klimat och miljö, socialt ansvarstagande och bolagsstyrning beaktas och behandlas. Det är ett arbete som vi bedrivit under många år och som är under ständig utveckling.

AP4 har under 2017 utvecklat en ny hållbarhetspolicy som tar ett helhetsgrepp om hållbarhet, med Klimat & miljö samt Ägarstyrning som våra speciella fokusområden. AP4:s hållbarhetspolicy fungerar som gemensamt ramverk och stöd vid integration av hållbarhet i förvaltningen. FN:s hållbarhetsmål ingår i AP4:s ramverk för integration av hållbarhet i förvaltningen. Hållbarhetspolicyen ger riktlinjer för förvaltningsorganisationens arbete med att integrera hållbarhetsaspekter, såsom miljö, socialt ansvarstagande och bolagsstyrning, i investeringsverksamheten.

För att effektivt och strukturerat integrera hållbarhetsaspekter i AP4:s förvaltning krävs en prioritering, då AP4 inte kan arbeta med alla hållbarhetsfrågor med samma djup. Att ur ett investerarperspektiv med stöd av en hållbarhetspolicy göra ett aktivt val avseende områden att fokusera på bedöms höja kvaliteten i arbetet, skapa rätt resursanvändning och möjlighet till god riskjusterad avkastning samt möjliggöra en effektiv och strukturerad integration. AP4 har därför, i tillägg till en bred implementering av hållbarhet i portföljen, valt att fördjupa arbetet inom två fokusområden - Klimat & miljö och Ägarstyrning.

Hållbarhetspolicyen beskriver bland annat AP4:s syn på hållbarhet och hållbar utveckling, kontext för arbetet med hållbarhet, ansatsen för integrering av hållbarhet i förvaltningen, kriterier för val av fokusområden inom hållbarhet och det prioriterade fokus-

området Klimat & miljö. Hållbarhetspolicyen bedöms underlätta en bredare och fördjupad integreringen av hållbarhet i förvaltningens arbete och att hållbarhet ska beaktas i alla våra investeringsprocesser.

Vi arbetar även med att vidareutveckla våra lågkoldioxidstrategier för att minska klimatriskerna och koldioxidavtrycket i våra investeringar samt att vidga globala aktiestrategier till att omfatta en bredare definition av resurseffektivitet. Utöver arbetet med att minska klimat- och miljöriskerna i vår portfölj kommer vi ägna mer fokus och kraft till att identifiera dedikerade investeringar som gynnas av starka hållbarhetstrender och som därmed kan ge god långsiktig avkastning. För långsiktiga investerare som AP4 är det en nödvändighet såväl som ett ansvar att både hantera risker och ta tillvara på möjligheter förenade med omställningen till en hållbar värld.

Hållbarhetspolicyen finns att ladda ned på www.ap4.se.

Att integrera hållbarhetsaspekter i förvaltningen bidrar över tid till en bättre hantering av risker och möjligheter samt därmed till avkastningen. AP4 använder aktiv ägarstyrning för att trygga tillgångars värde.

FN:s hållbarhetsmål är en del av AP4:s ramverk

FN:s hållbarhetsmål är viktiga för investerare då målen hjälper till att stimulera till investeringar som kan bidra till lösningar av stora globala problem. Samtidigt bidrar detta till förutsättningar för en hållbar avkastning på lång sikt.

Bidra till att de globala hållbarhetsmålen nås

AP4 kan genom sitt hållbarhetsarbete och sina investeringar på olika sätt bidra till att FN:s hållbarhetsmål uppnås. AP4 arbetar med två fokusområden i investeringarna – Klimat & miljö och Ägarstyrning. Detta är områden som redan idag stöder FN:s hållbarhetsmål på olika sätt.

FN:s hållbarhetsmål del av hållbarhetspolicy

AP4 har under året arbetat fokuserat med att öka integrationen av hållbarhet i förvaltningen. Ett ramverk för integration av hållbarhet i förvaltningen, en hållbarhetspolicy, har antagits. I detta arbete har det fastställts att FN:s hållbarhetsmål fungerar som ett ramverk för AP4:s förvaltning och investeringar.

Klimatförändring är ett reellt hot

Klimatförändring, vattenbrist, social oro och folkvandringar är alla faktorer som hotar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Förståelsen i investerarkollektivet för nödvändigheten att inkludera hållbarhet i investeringsbedömningarna ökar nu snabbt. Klimat & miljö är ett av AP4:s två fokusområden. AP4:s kriterier vid valet av fokusområden var flera. Ett av de viktigaste var att Klimat & miljö är en grundläggande förutsättning för allt liv och för de ekosystem som vi känner till idag. Att värna Klimat & miljö är därmed en nödvändig förutsättning för att övriga globala hållbarhetsmål ska kunna förverkligas.

AP4 och FN:s hållbarhetsmål

Målsättningen är att AP4, inom de områden där fonden är verksam, ska fortsätta att utveckla aktiviteter som kan bidra till

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

ökad avkastning för den svenska pensionären samtidigt som AP4 bidrar till en mer hållbar värld. AP4 har idag investeringar eller arbetar löpande inom ett antal hållbarhetsområden som stöder de globala hållbarhetsmålen. AP4 har sedan flera år uttalade övergripande mål inom sina två fokusområden Klimat & miljö och Ägarstyrning, vilket bidrar till att arbetet prioriteras, mäts, följs upp och utvecklas.

AP4 har under många år arbetat för att minska klimatriskerna i AP4:s tillgångar bland annat genom att vara pionjär med investeringar i lågkoldioxidstrategier. AP4 var under 2014 en av fyra grundare till Portfolio Decarbonization Coalition (PDC) tillsammans med bland annat FN och arbetade i syfte att få investerare globalt att investera mer hållbart. AP4 är aktiv med ägarinitiativ som stöder FN:s hållbarhetsmål. Initiativ som bland annat uppmanar bolag att avstå från negativ klimatlobbying, uppmanar börser globalt att tillämpa riktlinjer för hållbarhetsrapportering, initiativ för att oljebolag ska arbeta för att minska sin verksamhets negativa miljöpåverkan och initiativ som rör bland annat jämställdhet och mänskliga rättigheter. I AP4:s Hållbarhets- och ägarstyrningsrapport och i AP-fondernas etikråds årsrapport presenteras vilka globala hållbarhetsmål som arbetet främst stöder.

AP4 och FN:s hållbarhetsmål

Nedan följer ett antal av FN:s hållbarhetsmål inom vilka AP4 idag bidrar till genom investeringar och/eller löpande arbetar med.

Mål 3. God hälsa och välbefinnande.

AP4 har sålt tobak. AP4 fattade under 2016 affärsbeslutet att sälja tobaksbolag, eftersom AP4 bedömer att de risker som är förknippade med tobaksbolag inte är korrekt prissatta och att tobaksbolagens värderingar är för höga. Affärsbeslutet har hittills bidragit positivt till AP4:s resultat.

AP4 bedömer att tobaksbolag över tid, bland annat på grund av alltmer restriktiva regleringar rörande tobaksprodukter globalt, kommer att värderas annorlunda i framtiden och därmed utvecklas sämre än index. Tobaksbolagen riskerar att på sikt bli så kallade strandade tillgångar. Det är en bedömning som AP4 förväntar sig allt fler investerare kommer att dela. Läs mer på sidan 19.

Mål 5. Uppnå jämställdhet

AP4 har en lång tradition av att arbeta för ökad mångfald och jämställdhet bland annat genom att i sitt valberedningsarbete arbeta för ökat antal kvinnor i noterade bolagsstyrelser. Vid ägar-dialoger med bolag uppmärksammas vikten av att bolagen har rutiner och processer på plats, som bidrar till ökad jämställdhet i verksamhet och ledning.

AP4 utvärderar investeringsstrategier med olika hållbarhetsfokus där jämställdhetsindikatorer är en del. AP4 har en fondinvestering med jämställdhet som hållbarhetsinriktning.

Mål 6. Rent vatten

Både världshav och sötvatten är en global resurs. Vatten kan också vara en lokal geografisk resurs. Tillgång till rent vatten är avgörande, varför AP4 löpande följer utvecklingen och utvärderar olika strategier med hållbarhetsinriktning vatten.

Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Att främja makroekonomisk stabilitet och gott investeringsklimat, sysselsättning och anständiga arbetsvillkor är viktiga faktorer för en hållbar utveckling. AP4 deltar i internationella ägarinitiativ och för, bland annat genom AP-fondernas etikråd, dialoger med bolag för att främja anständiga arbetsvillkor, skydda arbetstagares rättigheter och främja en trygg och säker arbetsmiljö, motverka tvångsarbete, barnarbete, modernt slaveri och trafficking.

Mål 10. Minskad ojämlikhet

Att adressera klyftorna mellan individer och grupper baserat på bland annat kön, ålder, etnicitet och ekonomisk och social status. AP4 har en fondinvestering med fokus på barns rättigheter som hållbarhetsinriktning.

Mål 11. Hållbara städer och samhällen

Städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara. Städer går ofta i bräsch för utveckling, och är nav för innovationer och nya idéer. Den snabba och stora inflyttningen till städer ställer nya krav som behöver bemötas på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt. AP4 äger 25 procent i Sveriges största fastighetsbolag Vasakronan. Bolaget utgör en väsentlig del av AP4:s totala fastighetsinnehav.

Vasakronan har länge arbetat med hållbarhet i verksamheten och tilldelas högsta betyget – Green Star – av Global Real Estate Sustainability Benchmark, GRESB, som analyserar hållbarhet inom fastighetsbranschen globalt.

Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion

AP4 ser vikten av ett ökat medvetande om cirkulär ekonomi och nödvändigheten av långsiktighet vid konsumtion av till exempel råvaror samt nödvändigheten av att redan före produktion planera för återanvändning och minskat avfall. Vid ägardialoger som AP4 för med bolag är detta en fråga som är i fokus.

Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna

AP4 har sedan flera år uttalat övergripande mål inom sina två fokusområden Klimat & miljö och Ägarstyrning, vilket bidrar till att arbetet prioriteras, mäts, följs upp och utvecklas. AP4 har under många år arbetat för att minska klimatriskerna i AP4:s tillgångar. AP4:s koldioxidsnålastrategier, som minskar klimatriskerna i tillgångarna, ökade till 31 procent av den globala aktieportföljen under 2017. AP4 investerar även i gröna obligationer som bidrar till olika hållbarhetsprojekts finansiering.

AP4 är bland annat genom att vara pionjär med investeringar i lågkoldioxidstrategier och har arbetat globalt för att medvetandegöra och få andra investerare att uppmärksamma klimatförändringen. 2014 var AP4 en av fyra grundare till koalitionen Portfolio Decarbonization Coalition (PDC) tillsammans med bland annat FN. PDC är en koalition av bland annat institutionella investerare som arbetar i syfte att få investerare globalt att mäta sitt koldioxidavtryck, offentliggöra det och minska detsamma. PDC vill underlätta för investerare att snabbare och lättare koldioxideffektivisera sina tillgångsportföljer och att marknadspraxis utvecklas för hur det kan gå till. PDC förordar transparens och kunskapsutbyte.

De svenska AP-fonderna har i samarbete tagit fram ett antal indikatorer för rapportering av AP-fondernas koldioxidavtryck. Att mäta avtrycket är viktigt, eftersom genom att det mäts ökar sannolikheten att det också hanteras. AP-fondernas samordning av indikatorer har väckt positivt intresse och uppmärksamhet både i Sverige och internationellt.

AP4 har under året deltagit i ett antal ägarinitiativ, som stöder de globala hållbarhetsmålen. Initiativ som bland annat uppmanar bolag att avstå från negativ klimatlobbying, uppmanar börser globalt att tillämpa riktlinjer för hållbarhetsrapportering, initiativ för att oljebolag ska arbeta för att minska sin verksamhets negativa miljöpåverkan och initiativ som rör bland annat jämställdhet och mänskliga rättigheter.

Mål för Klimat & miljö

Att integrera hållbarhetsaspekter som rör Klimat & miljö i förvaltningen av tillgångarna har hög prioritet. AP4 har ett antal övergripande mål för detta arbete.

AP4 ska:

1 Öka andelen investeringar som minskar klimatriskerna i tillgångarna

Andelen investeringar som minskar klimatriskerna i tillgångarna har under året ökat till knappt 31 procent av AP4:s globala aktieinvesteringar.

Målet är att ytterligare öka andelen investeringar som minskar klimatriskerna i tillgångarna.

2 Kartlägga kvantitativa och kvalitativa indikatorer för Klimat & miljö i AP4:s tillgångar

Löpande arbete för att kartlägga kompletterande indikatorer för Klimat & miljö, både kvantitativa och kvalitativa, och som kan användas vid förvaltningen av tillgångarna.

Fler indikatorer för klimatrisk är nödvändigt som komplement till koldioxidavtrycket, vilket endast till del visar exponering mot klimatrisk i tillgångarna.

3 Mäta och offentliggöra AP4:s koldioxidavtryck

Noterade aktiers koldioxidavtryck visar vissa aspekter av exponering mot klimatrisk. AP4:s årliga koldioxidavtryck för tillgångar i noterade aktier presenteras på www.ap4.se.

4 Scenarioanalys av klimatrelaterade risker och möjligheter av AP4:s tillgångar

Ett arbete som initierats under året och fortsätter under 2018.

5 Bidra till att tillgångsklassen gröna obligationer är attraktiv och växer

AP4 ska bidra med kapital vid nyemissioner av och skapa en likvid andrahandsmarknad för gröna obligationer när de uppfyller AP4:s kriterier för hållbarhet och lönsamhet.

AP4 ägde vid årsskiftet gröna obligationer till ett marknadsvärde av 4,1 (4,9) miljarder kronor.

6 Sprida kunskap inom hållbarhet

Förvaltningen avsätter tid för att dela med sig av kunskap och erfarenheter till andra institutionella investerare om lågkoldioxidstrategier och gröna obligationer. AP4 har under året hållit presentationer i bland annat FN i New York och i samband med COP-23 i Bonn.

Klimat & miljö

- ett fokusområde

Medvetenheten om att vår planets resurser är ändliga ökar alltmer. Klimat och miljö utgör grunden för allt liv vi känner till idag. Det handlar om nödvändiga och ofta globala resurser som till exempel ren luft och vatten. De tas alltför ofta för givna och prissätts sällan korrekt. Klimat och miljö bedöms ha väsentlig påverkan på samtliga AP4:s tillgångars finansiella värde.

Ett prioriterat fokusområde

Klimat & miljö är för AP4, som långsiktig investerare, ett naturligt val som prioriterat fokusområde. Klimat & miljö är grunden för att alla FN:s hållbarhetsmål ska kunna uppnås.

Globalt hot

Klimatförändring handlar om hur utsläpp av bland annat växthusgaser påverkar jordens klimat negativt och över tid leder till ökad medeltemperatur. Klimatet påverkar vår värld, livsmiljö och samhälle och därmed även lönsamheten i alla AP4:s investeringar. Enligt AP4:s analys är klimatförändringen det överhängande globala hotet mot framtida avkastning och trygga pensioner. Klimatförändringens förväntade effekter är uppmärksammas i flera rapporter, liksom bedömningarna om hur jorden drabbas vid olika förväntade temperaturhöjningar.

Värna tillgångar och framtiden

AP4:s investeringar och arbete inom fokusområde Klimat & miljö syftar till att minska klimatriskerna i tillgångarna. Det värnar AP4:s tillgångar och avkastning vid en förväntad omvärdering av till exempel koldioxidutsläpp och fossila reserver och bidrar till omställningen till ett klimatneutralt samhälle. Förvaltningen arbetar löpande med att bland annat utveckla och investera i olika strategier inom fokusområdet Klimat & miljö samt att bidra med kunskap om lågkoldioxidstrategier och gröna obligationer.

Minska klimatriskerna i tillgångarna

Vid omställningen till ett klimatneutralt samhälle bedömer AP4 att bland annat utsläpp av växthusgaser kommer att leda till stigande kostnader för bolagen. Bolag med stora utsläpp och/eller fossila reserver kommer att drabbas negativt och värderas och prissättas annorlunda än i dag. Sedan 2012 investerar AP4 därför för att minska klimatriskerna i tillgångarna. Idag används en global plattform för investeringar i lågkoldioxidsaktiestrategier som ökat till 31 procent av den globala aktieportföljen vid slutet av 2017. Dessa investeringar minskar klimatriskerna i AP4:s tillgångar. Bolag med relativt störst utsläpp av koldioxid respektive fossila reserver i respektive bransch säljs. Det halverar koldioxidavtrycket i dessa aktieinvesteringar med ett begränsat risktagande och med bibehållen förväntad avkastning relativt jämförelseindex.

Miljö – både en risk och affärsmöjlighet

Tillgången till ren luft, vatten och mark är livsnödvändigt. Det är resurser som AP4 bedömer kommer att prissättas mer korrekt i framtiden. Tillgång, utbud, regleringar och prissättning av sådana resurser kommer att påverka värderingen av olika produkter och tjänster och därmed även värderingen av AP4:s tillgångar. Miljö är ett område med väsentliga hållbarhetsrisker och affärsmöjligheter.

AP-fondernas koldioxidavtryck

Samordning av redovisningen av avtryck

AP4 och övriga AP-fonder mäter och redovisar årligen investeringarnas klimatutsläpp. Det är en del i ett bredare klimatarbete. Koldioxidavtryck ger viktig kunskap, men det har som mått också begränsningar. AP-fonderna har en Samverkansgrupp med representanter från varje AP-fond för att samordna AP-fondernas redovisning av koldioxidavtryck. Hösten 2015 presenterade AP4, tillsammans med övriga AP-fonder, en samordning av sättet att redovisa koldioxidavtrycket. De tre indikatorer som valdes för redovisning av koldioxidavtryck för noterade aktier beräknas alla utifrån AP-fondernas ägarandel i bolagen.

AP-fondernas koldioxidavtryck beräknas för innehav per den 31 december innevarande år med hjälp av senast tillgängliga koldioxiddata för direkta utsläpp (Scope 1) och indirekta utsläpp från energi (Scope 2). Ingen korrigering görs för dubbelräkning av utsläpp. Dubbelräkning innebär att utsläpp räknas två gånger, till exempel kommer utsläpp från kraftbolag ibland att räknas två gånger, dels som ett direkt utsläpp för kraftbolaget som producerar elen och som ett indirekt för bolagen som köper och förbrukar elen.

Redovisning av klimatrisker - TCFD

I december 2015 tillsatte Financial Stability Board en kommitté, Task Force on Climate-related Financial Disclosure (TCFD), för att ta fram rekommendationer för klimatrapporering. TCFD presenterade i juni 2017 sina rekommendationer. De är frivilliga och gäller för både bolag och investerare. Ramverket är indelat i fyra områden: styrning, strategi, riskhantering samt mätetal och mål.

I TCFD:s ramverk rekommenderas investerare att rapportera koldioxidavtryck med indikatorn koldioxidintensitet, aritmetiskt viktat medeltal. I detta mått beräknas koldioxidavtrycket genom att multiplicera bolagets vikt i portföljen, baserat på marknadsvärde, med bolagets koldioxidintensitet, och sedan summera över alla bolag. Koldioxidintensiteten, per bolag, beräknas som bolagets utsläpp i ton CO₂ dividerat med bolagets omsättning i MSEK.

Ägarandel har med andra ord ingen betydelse. För att vara i linje med TCFD har AP-fonderna beslutat att även inkludera denna indikator i AP-fondernas rapportering.

Avtryck är inte fullt ut jämförbara

Olika pensionsfonders avtryck är svåra att rättvisande jämföra med varandra. Exempelvis gör olika portföljvärde, tillgångsallokering och investeringsstrategier att koldioxidavtrycken är olika stora mellan olika investerare. Skillnaderna förstärks ytterligare av att den underliggande bolagsinformationen ibland måste justeras, kompletteras eller uppskattas, vilket innebär att valet av leverantör för beräkningarna av koldioxidavtryck till viss del påverkar resultatet. Detta innebär att koldioxidavtryck inte är fullt ut jämförbara, varken mellan AP-fonder eller jämfört med andra investerare.

Avtryck medvetandegör och visar på trender

Att mäta koldioxidavtryck är viktigt för att bland annat medvetandegöra investerare om exponeringar i portföljen. Det kan vara intressant mått att följa över tid för en och samma portfölj. Begränsningarna är bland annat att tillgångsallokering och portföljvärde förändras över tiden.

Behov av fler kvantitativa och kvalitativa sätt att mäta klimatrisk

Samverkansgruppen har under 2017 utvärderat olika dataleverantörers tjänster kring koldioxidindikatorer för olika tillgångsslag och kan konstatera att det fortsatt sker en utveckling inom detta område. Flera av AP-fonderna har under året deltagit i diskussioner med internationella investerare om koldioxidavtryck. I dessa diskussioner har en samsyn framkommit kring de begränsningar som koldioxidavtryck har som mått, både på grund av brist på data och metodologi samt på grund av att måttet endast fångar in vissa aspekter rörande klimatrisker i investerarens portföljer. AP-fonderna har därför valt att avvakta med samordning kring fler tillgångsslag.

Koldioxidindikatorer	2017	2016	2015	2014	2013
Det absoluta koldioxidavtrycket motsvarande ägd andel av bolagets sammanlagda utsläpp (miljoner tCO ₂ e) ¹	2,35	2,60	2,45	2,80	3,28
Koldioxidintensitet, där absolut koldioxidavtryck relateras till ägarandel av bolagens marknadsvärde ² (tCO ₂ e/MSEK) ¹	11,5	14,5	14,0	16,2	23,1
Koldioxidintensitet, där absolut koldioxidavtryck relateras till ägarandel av bolagens omsättning (tCO ₂ e/MSEK) ¹	13,5	17,6	22,2		
Koldioxidintensitet, portföljviktat aritmetiskt medeltal (tCO ₂ e/MSEK) ¹	15,3				
Kartlagt marknadsvärde som andel av totalt fondkapital ¹	56,5	55,7	56,4		
Kartlagt marknadsvärde som andel av totala aktier, % ¹	97,2	95,5	99,8		

¹ Nyckeltal är beräknat för tillgångar avseende balansräkningsposten aktier och andelar, noterade.

Aktieexponering via fonder kan inkluderas såtillvida information finns att tillgå om fondernas underliggande innehav.

² Börsvärde för noterade aktieportföljer.

Ägare påverkar bolag till förbättringar

Att vara en aktiv ansvarstagande ägare i förvaltningen av tillgångarna är ett av AP4:s fokusområden inom hållbarhet. Målet är att bolag ska skötas hållbart, ansvarsfullt och så effektivt som möjligt. Det skapar förutsättningar för att de blir framgångsrika och levererar långsiktigt hållbar avkastning. Det bidrar till trygga pensioner.

En ansvarstagande ägare

Ägarstyrning är en uttalad del av AP4:s strategi för att öka avkastningen. Områden som ofta berörs är ett bolags strategi, hållbarhetsarbete, styrelsesammansättning, kapitalstruktur, ersättningar och transparens. Generellt anser AP4 att direkt dialog, gärna öga mot öga, med berörda bolags styrelser, bolagsledningar och övriga ägare ofta fungerar bäst. För att dialoger ska fungera och bli framgångsrika förs dessa i förtroende mellan parterna och inte genom till exempel media.

AP4:s arbete med ägarstyrning syftar till att:

- Bidra till god långsiktigt hållbar avkastning,
- Värna om både aktieägars och det enskilda bolagets bästa,
- Ta hänsyn till det enskilda bolagets unika förutsättningar och behov,
- Utöva ägarrollens rättigheter och skyldigheter med ansvarsfullhet och långsiktighet, samt
- Främja att god sed utvecklas på värdepappersmarknaden. Väl fungerande aktiemarknader är nödvändigt för att långsiktiga investerare ska kunna skapa hög och långsiktigt hållbar avkastning.

Mål för Ägarstyrning

AP4 ska:

1**Arbeta i valberedningar**

Vid utgången av 2017 arbetade AP4 som aktiv ägare i 31 svenska valberedningar och med att ta fram förslag av bland annat styrelse till bolagens årsstämmor 2018.

2**Intervjua hela eller delar av styrelsen vid styrelseutvärderingar**

Vid en valberednings utvärdering av en styrelse driver AP4 att valberedningen gör egna intervjuer för att få en djupare förståelse av hur väl en styrelse fungerar. Det är ett viktigt komplement till eventuella skriftliga egenutvärderingar som styrelsen har låtit göra eller till en extern styrelseutvärdering.

3**Arbeta för ökad mångfald i styrelserna, särskilt vad gäller jämnare könsfördelning**

AP4 arbetar för ökad jämställdhet och mångfald. I de valberedningar där AP4 deltar ska:

- minst en kvinna vara med på kortlistan vid framtagandet av förslag till nya styrelseledamöter,
- valberedningen arbeta för att Kodens rekommendationer om andel kvinnor i styrelsen möts.

I de valberedningar med stämma under 2017 där AP4 deltog var 15 av nyvalda ledamöter kvinnor, motsvarande 52 procent.

4**Utöva rösträtten vid svenska stämmor**

AP4 tar ett aktivt ägaransvar och röstade på 73 svenska bolagsstämmor under 2017. Prioriterade är bolag där AP4 har stora innehav, är röstmässigt stor och/eller vid principiellt viktiga frågor.

5**Utöva rösträtten vid utländska bolagsstämmor**

AP4 tar aktivt ägaransvar och röstade på 896 stämmor internationellt under 2017. AP4 prioriterar de större bolagen på respektive marknad, bolag som AP-fondernas etikråd arbetar med och bolag där AP4 stöder ett internationellt initiativ.

6**Stödja initiativ för införande av ägarkoder och bolagskoder internationellt**

AP4 bidrar gärna med konstruktiva synpunkter och förslag när koder ska införas eller uppdateras.

Ägararbete under 2017

Ägarstyrning i Sverige

I Sverige är AP4 en av de tio största institutionella investerarna på den svenska börsen. AP4 har en lång tradition av att ta ansvar både som långsiktig ägare och för att utveckla god sed på den svenska aktiemarknaden.

Den svenska aktieportföljen hade, vid årsskiftet 2017, ett marknadsvärde på cirka 65 miljarder kronor. AP4 var därmed en av de tio största svenska institutionella ägarna på svenska börsen. De största ägarandelarna återfanns i små och medelstora bolag.

AP4 utövade rösträtten på 73 svenska bolagsstämmor och arbetade i 31 svenska börsbolags valberedningar. Den svenska aktieportföljen är indelad i ett antal olika delpportföljer och i samtliga aktivt förvaltade strategier är ägarstyrning ett viktigt styrmedel för att uppnå bästa möjliga avkastning.

AP4 arbetar med ägarstyrning i Sverige genom att:

- Föra dialoger med bolagsstyrelser och bolagsledningar
- Arbeta i valberedningar
- Föra dialoger inför bolagsstämmor
- Rösta på bolagsstämmor
- Föra dialoger med andra ägare och organisationer
- Samarbeta med andra ägare och organisationer för att kunna driva frågor med ökad tyngd
- Utveckla processer och praxis inom ägarstyrning
- Delta i utvecklandet av den svenska aktiemarknadens självregleringssystem
- Stödja organisationer och projekt som främjar hållbarhet
- Vara aktiv i frågor av principiell betydelse inom ägarstyrningsområdet och
- Bidra till utveckling av aktiemarknader

Mångfald viktigt för bästa möjliga styrelse

Att bolagen får den bästa möjliga styrelsen är en av AP4:s viktigaste uppgifter som ägare. AP4 utgår i detta arbete från de enskilda bolagens behov. AP4 arbetar aktivt för ökad mång-

fald och jämställdhet i bolagsstyrelserna, då det skapar bättre förutsättningar för värdeskapande. AP4 driver därför att minst en person av vardera kön ska vara med på kortlistan till nya styrelsekandidater. Av nyvalda ledamöter i de bolag där AP4 arbetade i valberedningen under 2017 var 52 procent kvinnor.

Ersättningsprogram följer i ökad utsträckning investerarnas synpunkter

När det gäller ersättningsprogram har AP4, i likhet med ett antal andra större ägare, inför årets årsstämmor haft möten med ett flertal bolag rörande deras planerade ersättningsprogram. Vid sådana möten har AP4 möjlighet att ge synpunkter på utformningen av programmen bland annat på prestationskrav och bolagens informationsgivning. När AP4 inte anser att det föreslagna programmet är ändamålsenligt, rimligt och effektivt agerar AP4 för att få till stånd justeringar av programmet.

Glädjande var de flesta föreslagna ersättningsprogrammen under stämposäsongen 2017 av den karaktären att AP4 kunde ge sitt stöd till dessa. I ett antal bolag ansåg dock AP4 att det maximala utfallet av ersättningsprogrammet i kronor räknat kunde bli anmärkningsvärt högt i relation till önskad prestation. AP4 påvisade detta för bolagen och påtalade vikten av att begränsa det totala maxutfallet. I ett antal fall gav AP4 sitt stöd till program när förändringar i utformningen gjorts, i andra fall röstade vi emot förslaget.

Ett exempel är Sobi där AP4 kunde stödja styrelsens förslag till ersättningsprogram efter att vissa justeringar gjorts i årets program. AP4 har röstat emot tidigare års program, både 2015 och 2016, eftersom AP4 vid dessa tillfällen inte fått gehör för sina förslag till justeringar av programmen. AP4 framförde även vid årsstämman 2017 en uppmaning till Sobis styrelse att inför kommande års program ytterligare se över programmens omfattning, bland annat avseende antalet så kallade matchningsaktier.

Ägarstyrning internationellt

En aktieägars rättigheter skiljer sig mycket åt mellan olika länder. Rösträtten i utlandet är ofta mer begränsad än i Sverige. AP4 driver i utlandet många frågor om aktieägars rättigheter som i Sverige uppfattas som självklara.

AP4 är en relativt liten aktieägare globalt och möjligheterna är därför mindre att föra en dialog inför stämmor på det sätt som sker i Sverige. AP4 samarbetar gärna med till exempel andra ägare för att kunna driva frågor med större tyngd.

AP4 arbetar med ägarstyrning i utlandet genom att:

- Rösta på bolagsstämmor.
- Lägga eller stödja aktieägarförslag till bolagsstämmor.
- Föra dialoger med bolagsstyrelser, bolagsledningar och andra ägare.
- Samarbeta med andra ägare och organisationer för att kunna driva frågor med ökad tyngd.
- Stödja organisationer och projekt som främjar hållbarhet.

För AP4 är det viktigt att det finns en tydlig rollfördelning mellan styrelse och bolagsledning. Därför röstade AP4 emot ett flertal styrelseförslag där individer föreslås vara både styrelseordförande och VD på samma gång. Detta förhållande är relativt vanligt i amerikanska bolag och förekommer till exempel i 3M, GE samt Texas Instruments. AP4 anser att detta är olämpligt. Det är viktigt att ordföranderollen och VD-rollen är skilda åt. Det ska finnas en tydlig rollfördelning av ansvar och befogenhet respektive kontroll. Styrelsen ansvarar för bolagets långsiktiga strategi, för tillsätta och avsätta VD samt följa upp att VD sköter verksamheten i enlighet med beslutad strategi. VD har ansvaret för att leda det dagliga operativa arbetet. VD rapporterar till styrelsen. I ovan nämnda bolag blev resultatet från stämman att en person har båda rollerna, det vill säga är både ordföranden och VD i respektive bolag.

En mer detaljerad redovisning av AP4:s arbete med ägarfrågor under stämposäsongen 2017-2018 kommer att presenteras i Stämposäsongrapport 2018.

Två stora förändringar har skett i japansk ägarstyrning de senaste fem åren. Våren 2014 infördes den första ägarstyrningskoden i Japan, Japan's Stewardship Code, och året efter infördes koden för bolagsstyrning (Japan's Corporate Governance Code). Innan dessa koder etablerades var ägarstyrning i princip ett okänt ord i japanska investerarkretsar. Nu är det ett välkänt begrepp.

Aktiv ägarstyrning i Japan

Intervju med Ken Kobayashi, Kenji Iwamoto och Arne Lööw

Ken är investeringsansvarig och Kenji ansvarar för aktiv ägardialog i förvaltningen av fonden TMAM-GO Japan Engagement Fund. Fonden är ett samarbete mellan det stora japanska försäkringsbolaget Tokio Marine och engelska GO Investment Partners som är en extern förvaltare specialiserade på ägarstyrning. AP4 och Tokio Marine var de första investerarna i fonden år 2012.

Arne Lööw ansvarar för AP4:s arbete med ägarstyrning.

Hur har ägarstyrning utvecklats i Japan de senaste åren?

Kenji:

År 2012 när Shinzō Abe valdes till premiärminister blev en viktig brytpunkt för japansk ägarstyrning. Innan dess var regelverken kring ägarstyrning detaljstyrande och ad-hoc till sin karaktär. Under Abes administration har reformerna för ägar- och bolagsstyrning blivit mer heltäckande och principbaserade. Regeringen introducerade koden för ägarstyrning 2014 och för bolagsstyrning 2015. Målet har varit att främja en långsiktigt hållbar utveckling i japanska företag, vilket ansetts viktigt för att vitalisera den japanska ekonomin.

Har det fått någon påverkan på aktie-marknaderna?

Ken:

Ja, det har inneburit betydande förändringar för både japanska bolag och investerare. 2012 hade till exempel bara 45 procent av de största bolagen på Tokyobörsens (första listan) oberoende ledamöter. Nu har nästan samtliga dessa bolag det. Andelen oberoende externa ledamöter uppgår idag till cirka 30 procent för dessa noterade bolag.

Hur har förändrat regelverk påverkat er förvaltning?

Kenji:

Det har visat sig att 2012 var en mycket väl vald tidpunkt att starta denna fond med inriktning mot aktiv ägarstyrning. Det är idag en betydligt större medvetenhet om ägarfrågor bland de noterade bolagen och det är mycket enklare idag att diskutera dessa frågor med styrelser och bolagsledning. Något som vi tycker är mycket viktigt är att vår relation och dialog med styrelser och bolagsledning sker i samförstånd

och på ett konstruktivt och långsiktigt sätt.

Att bedriva ägarstyrning utifrån en kortsiktig konfrontationsinriktad aktiviststrategi tror vi inte har förutsättningar att vara framgångsrik i Japan.

Ken:

Vårt ansvar är att som långsiktig ägare investera i bra japanska bolag och bidra till att bolagen utvecklas väl genom att vi i dialog med styrelser och bolagsledning bistår med vår syn på frågor som berör bolagets långsiktiga tillväxtstrategi, kapitalstruktur, konkurrensanalys, bolagsstyrning och styrelsesammansättning.

Japanska ägarstyrningskoden är nu under översyn för en planerad revidering 2018. Vilka lärdomar har dragits och vilka förbättringar ser ni framför er?

Arne:

För AP4 är det viktigt som långsiktig aktieägare internationellt att bolagsstyrning bedrivs på ett bra sätt med ägarnas intresse i åtanke. Vi bidrar därför gärna med konstruktiva synpunkter och förslag när koder ska införas eller uppdateras. När det gäller de japanska koderna har vi fått förfrågan från FSA (japanska finansinspektionen) att inkomma med synpunkter på de båda koderna vid olika tillfällen, vilket vi självklart gärna har gjort. AP4 har bland annat lyft fram vikten av oberoende ledamöter i styrelsen och att VD och ordföranderollerna ska vara åtskilda. Att information publiceras på engelska hjälper internationella ägare att förstå bolagen, men här kan informationen från bolagen förbättras. Transparensen från bolagen ökar, vilket är bra, men jag ser gärna än mer information bland annat vad gäller bolagens långsiktiga strategier.

AP4 investerar inte i tobak

Ökade risker med att äga tobaksbolag

AP4 bedömer att stigande långsiktiga risker med bland annat ökade regleringar kommer att påverka tobaksbolagens värderingar negativt i framtiden. Det är risker som inte bedöms vara korrekt prissatta idag och tobaksbolagens aktier anses vara övervärderade. Över tid riskerar därför tobaksbolag att utvecklas sämre än index. AP4 fattade därför ett affärsbeslut under 2016 att inte äga tobaksbolag.

Tobaksaktier historiskt mycket lönsamma

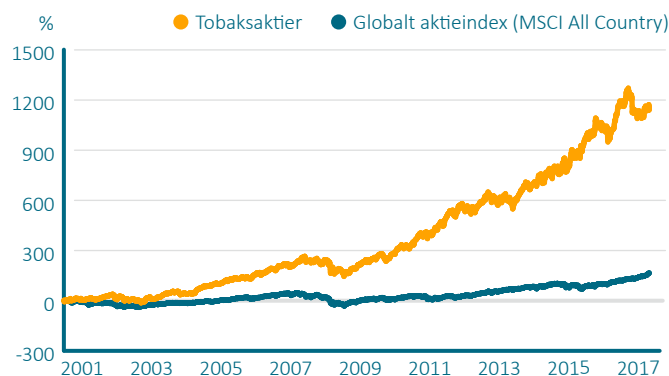
I Sverige och i många andra länder är det idag lagligt att producera och sälja tobak trots höga kostnader för samhället. Kostnader som sällan till fullo kompenseras av tobaksskatter.

Tobaksaktier har under i princip hela 1900-talet utvecklats bättre än index, det vill säga bättre än marknaden i övrigt. Tobaksaktier har därför historiskt varit lönsamma att äga och gett investerare en relativt hög och stabil avkastning.

Positivt bidrag till resultatet över tid

AP4:s affärsbeslut att inte äga tobaksbolag har hittills sedan beslutet togs bidragit positivt till resultatet. Även under 2017 har den aktiva positionen utvecklats positivt.

Tobaksaktier jämfört med globalt aktieindex

Tobaksaktier har historiskt givit hög avkastning.

AP-fondernas etikråd för dialog och påverkan

AP-fondernas etikråd är ett samarbete mellan AP1-AP4 i syfte att påverka utländska bolag till förbättringar inom hållbarhet.

Löpande arbete – cirka 200 bolagsdialoger

AP-fondernas etikråd vill påverka bolag världen över att ta hänsyn till etik, miljö och hållbarhetsfrågor som har stor betydelse för människor och samhällen och för värdeskapandet i bolagen. Med dialog och samtal engagerar sig AP-fondernas etikråd både förebyggande och vid incidenter. Det är så AP-fonderna kan förhindra problem, överträdelser eller olyckor i olika bolag och branscher. AP-fonderna anser att långsiktiga värden skapas av hållbara bolag, vilka bidrar till utveckling och till hållbara pensioner. AP-fondernas etikråds löpande arbete omfattar förebyggande och reaktiva dialoger med utländska bolag, cirka 200 dialoger årligen, samt branschprojekt, internationella samarbeten och ägarinitiativ. Bolagsdialogerna handlar om hur bolagen hanterar svåra frågor i verksamheten bland annat korruption, mänskliga rättigheter, arbetstagarrättigheter, hälsa och säkerhet, föroreningar och biodiversitet. AP-fondernas etikråd driver förebyggande projekt inom bland annat mänskliga rättigheter och anti-korruption.

Nära samarbete firar tio år

AP-fondernas etikråd är ett framgångsrikt samarbete mellan AP1-AP4 som firade tioårsjubileum 2017. I samband med detta arrangerades två välbesökta seminarier om ansvarsfulla och hållbara investeringar:

- om klimatförändringen med Al Gore och Johan Rockström.
- om ansvarsfulla investeringar, mänskliga rättigheter och miljö.

Årlig rapport beskriver arbetet

AP-fondernas etikråds arbete beskrivs i en årlig rapport, som publiceras under våren varje år. Läs mer på webbplatsen www.etikradet.se.

AP-fondernas etikråd arbetar bland annat med att stärka mänskliga rättigheter i bolags verksamhet. Brister inom mänskliga rättigheter är ett problem som förekommer inom flera branscher, särskilt när det finns långa leverantörskedjor och produktion i länder med svag lagstiftning och efterlevnad av densamma. Ett exempel är fiskerinäringen där AP-fondernas etikråd arbetar med ägarinitiativ för förbättrade arbetsvillkor och för att missförhållanden åtgärdas.

AP-fondernas värdegrund för hållbarhet och ägarstyrning

AP-fondernas uppdrag är att skapa långsiktigt hög avkastning till låg risk och därigenom bidra till trygga pensioner för nuvarande och blivande svenska pensionärer. AP-fondernas uppfattning är att långsiktigt hög avkastning till låg risk kan uppnås om hänsyn till hållbarhet är inkluderat i verksamheten, såväl i den egna organisationen som i investeringsprocessen.

Som en del av det svenska pensionssystemet bygger AP1-AP4:s värdegrund på den svenska statens värdegrund där demokrati och en hållbar utveckling är centrala delar i enlighet med skrivningarna i regeringsformen. AP-fondernas värdegrund bygger också på de internationella konventioner som Sverige undertecknat. I de fall Sverige ställer sig bakom en ny konvention eller modifiering av befintlig konvention, men där denna ännu inte formellt ratificerats kommer AP-fonderna att agera som om ratificering redan skett. AP-fonderna kommer regelbundet att följa hur ratificeringsprocessen av den nya eller modifierade konventionen fortskrider. Om Sverige inte ratificerat konventionen inom en treårsperiod från det att Sverige ställt sig bakom densamma, kan AP-fonderna komma att se över utgångspunkten för sina riktlinjer i de frågor den nya eller modifierade konventionen berör.

AP-fonderna anser att de bolag som AP-fonderna investerar i själva har ett ansvar att inte medverka till att internationella konventioner överträds, oavsett om dessa är riktade till stater, till enskilda eller till bolag och organisationer.

AP-fondernas etikråd

ETT SAMARBETE FÖR DIALOG OCH PÅVERKAN

Ansvaret gäller även om de länder där bolagen verkar inte har undertecknat konventionerna eller har en svagare lagstiftning.

AP-fondernas arbete med hållbarhet och ägarstyrning bedrivs i syfte att skapa och skydda värden för nuvarande och blivande svenska pensionärer. AP-fonderna gör skillnad genom att proaktivt verka för en hållbar utveckling, agera och ställa krav på transparens och positiva förändringar. Detta bidrar till AP-fondernas möjligheter att uppfylla sitt uppdrag.

AP-fondernas etikråds rekommenderade exkluderingar

Nedan listas de bolag som Etikrådet har rekommenderat respektive AP-fond att exkludera. Rekommendation för exkluderingen gäller även börsnoterade dotterbolag.

Som en årlig rutin uppmanar Etikrådet samtliga exkluderade bolag att agera i enlighet med de internationella konventionerna.

Företag	Land	Bransch	Uteslutningsår
Elbit	Israel	Flyg och försvar	2010
Freeport McMoRan	USA	Gruv och metall	2013
Hanwha	Sydkorea	Kemi	2008
Incitec Pivot	Australien	Kemi	2013
L-3 Technologies Inc	USA	Flyg och försvar	2008
Larsen & Toubro	Indien	Industri	2015
Motorola Solutions	USA	Telekom	2015
Nutrien	Kanada	Kemi	2013
Orbital	USA	Flyg och försvar	2008
Poongsan Corp (Inkl Holding)	Sydkorea	Gruv och metall	2008
Textron	USA	Flyg och försvar	2008
Walmart Stores Inc	USA	Mat och dagligvaror	2013
Zijin Mining	Kina	Gruv och metall	2016

Dialog med intressenter och transparens

En intressent är någon som påverkas av eller har intressen i AP4:s verksamhet. Som myndighet, AP-fond och investerare har AP4 många olika intressenter. I möten och dialoger med våra intressenter berättar AP4 om sin verksamhet, tar in synpunkter och bemöter andras åsikter om det arbete AP4 bedriver.

Möte med intressenter, dialog och väsentlighetsöversyn

Genom sin verksamhet och sina investeringar har AP-fonderna inverkan på människor, miljö och samhälle. För att ta del av vilka hållbarhetsfrågor AP4:s intressenter upplever som viktigast genomför AP4 med ett par års mellanrum en så kallad väsentlighetsöversyn med sina intressenter. Under 2017 bjöd AP4 tillsammans med AP1-AP3 in representanter från olika intressentgrupper till en gemensam workshop för dialog och väsentlighetsanalys. På workshopen deltog cirka 60 personer som representerade uppdragsgivare (tjänstemän från finansdepartementet och personer från pensionsgruppen), förmånstagare, samhälle (såsom intresseorganisationer och arbetsmarknadens partner), andra investerare, leverantörer, medarbetare samt portföljbolag.

AP-fondernas mål med workshopen var att identifiera intressenternas förväntningar och prioriterade frågor, få återkoppling på AP-fondernas nuvarande hållbarhetsarbete samt ta del av intressenternas tankar kring det fortsatta hållbarhetsarbetet.

Avkastning och hållbarhet i investeringarna

Den gemensamma dialogen mellan AP-fonderna och intressenterna fungerade också som kunskapshöjande för deltagarna själva. AP-fonderna informerade om sitt gemensamma uppdrag och hur det är kopplat till hållbarhet. Intressenterna fick möjlighet att diskutera AP-fondernas hållbarhetsarbete med personer med olika bakgrund, intresse och förväntningar på AP-fondernas hållbarhetsarbete.

Deltagarna i workshopen ombads att fritt diskutera vilka hållbarhetsfrågor som de ansåg särskilt viktiga för AP-fonderna att fokusera på. De fick också ta ställning till och rangordna hållbarhetsfrågor som i förväg identifierats av AP-fonderna. Möjlighet gavs att komplettera med frågor och synpunkter.

Avkastning ansågs vara det överordnade målet

Avkastningen på buffertkapitalet till dagens och morgondagens svenska pensionärer ansåg intressenterna vara det överordnade målet. Samtliga intressentgrupper hade också uppfattningen att det är AP-fondernas agerande i investeringar och förvaltning som är viktigast avseende hållbarhet. Detta mot bakgrund av att den mest väsentliga inverkan sker där.

Tre prioriterade hållbarhetsfrågor

Det konstaterades att valet av prioriterade hållbarhetsfrågor varierar med de olika bolag och externt förvaltade fonder som AP-fonderna investerar i. Dock lyftes tre frågor fram som särskilt viktiga och högst prioriterade:

- portföljinhavets miljöpåverkan
- portföljinhavets klimatpåverkan
- mänskliga rättigheter

Ett affärsetiskt förhållningssätt ansågs av flera deltagare vara en grundförutsättning för verksamheten. Affärsetik och regel efterlevnad prioriterades högt av branschrepresentanter och leverantörer och togs också upp av förmånstagare och gruppen samhälle.

Övriga frågor som ansågs väsentliga var en hållbar leverantörskedja, mångfald och jämställdhet samt anti-korruption. Samtliga grupper utom intressenter för andra investerare ansåg dessa vara bland de viktigaste hållbarhetsfrågorna. Andra investerare lyfte fram FN:s globala hållbarhetsmål, vilka inkluderar samtliga hållbarhetsfrågor. Andra intressentgrupper såg dessa mål som ett verktyg och ramverk för att arbeta med hållbarhet.

Frågan om arbetsvillkor togs upp av flertalet grupper. Andra investerare bedömde också intern kompetens och transparens

som särskilt viktiga, vid sidan av affärsetik och regelefterlevnad. Frågan om intern kompetens ansågs dock av vissa grupper vara ett verktyg och inte en fråga i sig.

Mänskliga rättigheter som begrepp diskuterades och där framkom synpunkter att det kan vara ett vidare begrepp där frågor som mångfald och jämställdhet samt arbetsvillkor ingår.

Önskemål om kommunikation

Intressentgrupperna poängterade att AP-fonderna kan öka förtroendet genom en ökad transparens och en mer aktiv kommunikation. Detta skulle inte minst få framtida förmånstagare att känna sig trygga. Att visa på det positiva förhållandet mellan hållbarhet och långsiktig avkastning skulle förstärka trovärdigheten.

Vikten av samarbete lyftes också fram. Samarbete krävs för att nå goda effekter. Det kan handla om samarbeten med andra ägare eller med annan aktör och samverkan kan ske på olika sätt

Arbetet fortsätter under 2018

Det var glädjande att workshopen visade att AP-fonderna till flera olika intressenter har lyckats väl med att nå ut med sitt arbete kring hållbarhet. Diskussionerna gav vidare värdefulla insikter om intressenternas syn på och prioritering av olika hållbarhetsfrågor. Lärdomarna och resultatet från mötet är ett värdefullt bidrag till AP4:s arbete med att utveckla sin prioritering av hållbarhetsaspekter i verksamheten, rapportering och kommunikation.

Dialog nödvändigt för hållbarhet

Dialog med AP4:s intressenter kan vara enskilda möten, möten i grupp och vid presentationer, konferenser, utvärderingar och via media. Dessa olika dialoger gör att AP4 får bättre förståelse för sina olika intressenters förväntningar. Intressenterna i sin tur får ökad förståelse för det arbete AP4 bedriver, de ramverk AP4 agerar inom, risker och möjligheter som kan kopplas till hur AP4 bedriver verksamheten på både kort och lång sikt.

Transparens en ledstjärna

Transparens är ett nyckelord för AP4 och en nödvändighet för att åtnjuta förtroende, både som stor långsiktig investerare och som myndighet. AP4 har många olika intressenter och för att möjliggöra externa intressenters förståelse, granskning och utvärdering är hög transparens viktigt. AP4 vinnlägger sig om att försöka vara transparent i rapportering och kommunikation så långt det är möjligt utan att det är till men för verksamheten.

Granskad och utvärderad av flera intressenter

En AP-fonds verksamhet och granskning av densamma är till del reglerad i lag. AP-fondernas styrelser utses av regeringen. Styrelsen följer upp och utvärderar löpande det arbete förvaltningen bedriver. Externa revisorer granskar årligen verksamheten och räkenskaperna. Regeringen genomför årligen en särskild utvärdering. Den innebär att konsulter under ett antal veckor varje år intervjuar, analyserar och utvärderar verksamheten och olika specialområden inom denna. Denna granskning sammanfattas i en offentlig skrivelse som tillställs riksdagen varje år. Regeringens utvärdering är en viktig återkoppling och bidrag till AP4:s arbete med att utveckla verksamheten. Därtill är en AP-fond ett naturligt föremål för medias och olika intresseorganisationers granskning och synpunkter.

Investerarsamarbeten och branschorganisationer

Genom att samarbeta med andra investerare och ansluta sig till branschorganisationer får AP4 ökad tyngd att påverka bolag till förbättringar. Nedan presenteras några av de investerarsamarbeten och branschorganisationer som AP4 stöder.

Etikrådet är ett samarbete mellan AP1-AP4. Sedan 2007 arbetar Etikrådet för att bidra till AP-fondernas långsiktiga avkastning genom att påverka bolagen till ansvarsfullt företagande rörande miljö och sociala frågor.

IIGCC är ett forum för investerare att samarbeta kring klimatförändringen och utöva dialog med bolag, politiker och andra investerare.

PDC är en koalition som verkar globalt för att investerare ska mäta och offentliggöra sitt koldioxidavtryck samt genom olika strategier minska sina koldioxidutsläpp. AP4 var en av grundarna till PDC 2014 tillsammans med bland annat FN (UNEPFI).

PRI är ett FN-initiativ för ansvarsfulla investeringar vars syfte är att öka bolags och aktörers ansvarsfulla agerande inom etik och miljö. AP4 är undertecknare av dessa principer sedan 2007.

EITI är ett initiativ för öppen rapportering inom utvinningsindustrierna för att motverka korruption.

Investor Platform for Climate Actions är en plattform för att uppmärksamma de aktiviteter som görs för att hindra klimatförändringar. Bakom initiativet står bland annat IIGCC, PRI och CDP.

Hållbart Värdeskapande är ett samarbetsprojekt mellan 17 av Sveriges största institutionella investerare och Nasdaq OMX.

ICGN är ett globalt samarbete för att höja standarden inom ägarstyrning globalt. ICGN arbetar bland annat för att aktieägare ska få ökade rättigheter att rösta på bolagsstämmor.

Genom initiativet **Fossilfritt Sverige** får svenska aktörer möjlighet att synliggöra hur de bidrar till klimatarbetet.

CDP är en organisation som är pådrivande för att bolag ska mäta och förstå sin påverkan på miljön.

Climate Action 100+ är ett femårigt initiativ för att driva dialog med och förmå de bolag med största växthusgasutsläppen att förbättra sin styrning avseende klimatförändringen, minska sina utsläpp och förbättra sin klimatrelaterade rapportering.

Montreal Carbon Pledge är ett initiativ för att få investerare att årligen mäta och publicera sitt koldioxidavtryck.

AP4:s uppdrag är att
bidra till ekonomisk
trygghet för dagens
och morgondagens
pensionärer.